IIP: WJHSS
IIP
World Journal of Humanities and Social Sciences

An Online Peer-Reviewed / Refereed Journal
Vol: 01 No. Issue IV, (October-December) (2025)
Impact Factor: IIFS: 5.75
ISSN: 3107-6661 (Online)

इंडो-पॅसिफिक भू-राजकारण भारताची भूमिका

प्रा.बळवंतराव कुंडलिक जाधव
सहाय्यक प्राध्यापक, एन.एस.सोठी लॉ कॉलेज , सांगली

Article Info

Article History:
Received: 15th Dec 2025
Accepted: 18th Dec 2025
Published: 20th Dec 2025

Keywords:
इंडो-पॅसिफिक
भू-राजकारण

ABSTRACT

इंडो-पॅसिफिक क्षेत्र हे जागतिक अर्थकारण आणि सुरक्षेच्या दृष्टीने २१ व्या शतकातील सर्वांत महत्त्वाचे भू-राजकीय केंद्र बनले आहे. चीनच्या वाढत्या प्रभावाला आणि विस्तारवादी धोरणाला संतुलित करण्यासाठी तसेच नियम-आधारित प्रादेशिक व्यवस्था टिकवून ठेवण्यासाठी भारत एक प्रमुख 'पिलर' म्हणून उदयास आला आहे. भारताचे धोरण 'सुरक्षितता आणि विकास सर्वांसाठी' (SAGAR), 'ॲक्ट ईस्ट पॉलिसी' आणि 'क्वाड' (QUAD) सारख्या बहुपक्षीय गटांमधील सहभागावर आधारित आहे. या क्षेत्राच्या स्थैर्यासाठी आणि समृद्धीसाठी समावेशक, मुक्त आणि नियम-आधारित व्यवस्था प्रस्थापित करण्यात भारताची भूमिका महत्त्वपूर्ण आहे.

Plagiarism Check Report:
Date of Report: Dec 17, 2025
Similarity Index: 6%
Remarks: No significant matching text. All citations and matches are properly referenced. The manuscript is considered original.

Copyright © 2025 The Author(s). This is an open access article distributed under the Creative Commons Attribution License, (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

How to Cite: Jadhav, B. K. (2025). इंडो-पॅसिफिक भू-राजकारण: भारताची भूमिका. IIP: World Journal of Humanities and Social Sciences (IIPWJHSS), 1(IV), 266–271.

प्रस्तावना :

इंडो-पॅसिफिक संकल्पना हिंदी महासागर आणि पॅसिफिक महासागर या दोन विशाल सागरी क्षेत्रांना जोडते, जे जागतिक व्यापारासाठी आणि ऊर्जा वाहतुकीसाठी अत्यंत महत्त्वाचे आहेत. शीतयुद्धोत्तर काळात, 'आशिया-पॅसिफिक' या जुन्या संकल्पनेऐवजी ही नवी संज्ञा उदयास आली आहे. या संकल्पनेमुळे हिंदी महासागरातील भारताचे मध्यवर्ती स्थान आणि त्याचा क्षेत्रीय सुरक्षेतील प्रभाव अधोरेखित होतो. या भू-राजकीय परिदृश्यात शक्ती संतुलन राखणे, सागरी सुरक्षितता सुनिश्चित करणे आणि ब्लू इकॉनॉमीला चालना देणे ही भारताची प्रमुख उद्दिष्टये आहेत.

सांकेतिक शब्द : इंडो-पॅसिफिक, भू-राजकारण, क्वाड, SAGAR, ॲक्ट ईस्ट पॉलिसी , ब्लू इकॉनॉमी

संशोधन उद्दिष्टे :

- इंडो-पॅसिफिक क्षेत्रात चीनच्या वाढत्या प्रभावाचे विश्लेषण करणे.
- या प्रदेशात सागरी सुरक्षितता आणि स्थैर्य राखण्यात भारताच्या धोरणात्मक भूमिकेचे मूल्यांकन करणे.
- क्वाड आणि आसियान सारख्या प्रादेशिक आणि बहुपक्षीय संरचनांमध्ये भारताच्या सहभागाचे महत्त्व तपासणे.
- संरक्षण, व्यापार आणि संपर्क व्यवस्था या दृष्टीने भारताच्या 'ॲक्ट ईस्ट' आणि 'सागर' धोरणांचा प्रभाव अभ्यासणे.
- जागतिक आणि प्रादेशिक शक्तींसोबत (उदा. अमेरिका, जपान, ऑस्ट्रेलिया, रशिया) भारताच्या भू-राजकीय समन्वयाचे स्वरूप स्पष्ट करणे.

संशोधन पद्धती :

या विषयाचे विवचन करण्यासाठी गुणात्मक आणि विश्लेषणात्मक संशोधन पद्धती वापरली आहे. तसेच आंतरराष्ट्रीय संबंध, भू-राजकारण आणि सागरी सुरक्षा यावरील माहितीपूर्ण सरकारी अहवाल, थिंक टँकचे प्रकाशन, शैक्षणिक लेख आणि धोरण दस्तऐवज यांचा अभ्यास केला आहे.

विषय विवेचन :

इंडो-पॅसिफिक ही एक भू-राजकीय आणि आर्थिक संकल्पना आहे, जी हिंदी महासागर (Indian Ocean) आणि पॅसिफिक महासागर (Pacific Ocean) या दोन विशाल सागरी क्षेत्रांना जोडते. भौगोलिकदृष्ट्या, हे क्षेत्र पूर्व आफ्रिकेच्या किनाऱ्यापासून ऑस्ट्रेलिया, जपान आणि काही व्याख्यांनुसार अमेरिकेच्या पश्चिम किनाऱ्यापर्यंत पसरलेले आहे. यात प्रामुख्याने हिंदी महासागर प्रदेश, आग्नेय आशिया आणि पश्चिम व मध्य पॅसिफिक महासागराचा समावेश होतो.

मलाक्काची सामुद्रधुनी आणि दक्षिण चीन समुद्र हे हिंदी आणि पॅसिफिक महासागरांना जोडणारे अत्यंत महत्त्वाचे सागरी मार्ग आहेत. या क्षेत्रात आफ्रिकेचा पूर्व किनारा, पश्चिम आशिया, दक्षिण आशिया (भारत), आग्नेय आशिया (ASEAN देश) आणि पूर्व आशिया यांचा समावेश आहे. 'इंडो-पॅसिफिक' या नावात 'इंडो' (भारत) चा समावेश करून हिंदी महासागराचे वाढते महत्त्व आणि या क्षेत्रातील भारताची प्रमुख भू-राजकीय भूमिका अधोरेखित केली जाते. हे क्षेत्र जगातील सर्वाधिक लोकसंख्या (६५% पेक्षा जास्त) आणि सर्वाधिक आर्थिक घडामोडींचे (जागतिक GDP पैकी ६०% पेक्षा जास्त) केंद्र बनले आहे, तसेच जगातील बहुतेक सागरी व्यापार

आणि ऊर्जा वाहतूक याच मार्गातून होते. त्यामुळे या क्षेत्राचे स्थैर्य जागतिक अर्थव्यवस्थेसाठी अत्यंत महत्त्वाचे आहे. चीनच्या वाढत्या लष्करी आणि आर्थिक प्रभावामुळे हे क्षेत्र जागतिक सत्तासंघर्षाचे केंद्र बनले आहे. भारत, अमेरिका, जपान आणि ऑस्ट्रेलिया यांसारख्या देशांसाठी इंडो-पॅसिफिकचा अर्थ मुक्त, खुले आणि सर्वसमावेशक नियम-आधारित प्रादेशिक व्यवस्था टिकवून ठेवणे आहे. इंडो-पॅसिफिक क्षेत्र केवळ भौगोलिकदृष्ट्या महत्त्वाचे नाही, तर ते २१ व्या शतकातील जागतिक सुरक्षा आणि समृद्धीचा अजेंडा निश्चित करणारे एक धोरणात्मक व्यासपीठ आहे.

अ) इंडो-पॅसिफिक क्षेत्रात सागरी सुरक्षितता आणि स्थैर्य राखण्यात भारताची धोरणात्मक भूमिका :

इंडो-पॅसिफिक क्षेत्रात सागरी सुरक्षितता आणि स्थैर्य राखण्यात भारताची भूमिका अत्यंत महत्त्वपूर्ण आणि बहुआयामी आहे. भारताचे धोरण हिंदी महासागरात एक 'निव्वळ सुरक्षा पुरवठादार' म्हणून काम करणे आणि आंतरराष्ट्रीय नियमांचे समर्थन करणे हे आहे.

१. भारताचे मुख्य धोरणात्मक दृष्टिकोन :

'सागर' (SAGAR) दृष्टिकोन :

SAGAR म्हणजे 'Security and Growth for All in the Region' (या क्षेत्रातील सर्वांसाठी सुरक्षा आणि विकास). हे भारताचे हिंदी महासागर क्षेत्रासाठी चे व्यापक धोरणात्मक व्हिजन आहे. शेजारील राष्ट्रांना सागरी सुरक्षिततेसाठी मदत करणे, क्षमता बांधणी, आपत्ती निवारण आणि सागरी माहितीची देवाणघेवाण करणे. भारताचे नौदल या क्षेत्रातील नैसर्गिक आपत्त्या (उदा. त्सुनामी, चक्रीवादळे) तसेच समुद्री चाचेगिरी आणि अवैध मासेमारी विरुद्ध सक्रियपणे कार्य करते.

नियमांवर आधारित व्यवस्था :

भारत आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे, विशेषतः युनायटेड नेशन्स कन्व्हेन्शन ऑन द लॉ ऑफ द सी (UNCLOS) चे ठामपणे समर्थन करतो. सर्व राष्ट्रांना सागरी मार्गांचा मुक्त आणि सुरक्षित वापर करण्याचा हक्क मिळावा, यासाठी भारत 'मुक्त, खुले आणि सर्वसमावेशक इंडो-पॅसिफिक'चा पुरस्कार करतो. चीनच्या दक्षिण चीन समुद्रातील आक्रमकतेला हा एक अप्रत्यक्ष पण ठाम प्रतिसाद आहे.

२. चीनला संतुलित करण्यासाठी उपाययोजना :

इंडो-पॅसिफिकमध्ये स्थैर्य राखण्यासाठी चीनच्या वाढत्या लष्करी प्रभावाला संतुलित करणे आवश्यक आहे.

क्वाड (QUAD) मध्ये सक्रिय सहभाग :

भारत, अमेरिका, जपान आणि ऑस्ट्रेलिया या चार लोकशाही देशांच्या चतुर्भुज सुरक्षा संवादात (QUAD) भारत एक मुख्य सदस्य आहे. सागरी सहकार्य वाढवणे, सुरक्षितता समन्वय साधणे आणि प्रादेशिक नियमांना पाठिंबा देणे. क्वाड हे कोणत्याही विशिष्ट देशाविरुद्ध नसून नियमांवर आधारित व्यवस्थेचे रक्षण करण्यासाठी आहे. यावेळी मालाबार नौदल अभ्यास या चार देशांना एकत्र आणतो, ज्यामुळे त्यांच्या नौदलांमध्ये समन्वय आणि आंतरक्रियाशीलता वाढते.

द्विपक्षीय आणि त्रिपक्षीय भागीदारी :

- **भारत-अमेरिका:** लॉजिस्टिक्स एक्सचेंज मेमोरँडम ऑफ एग्रीमेंट सारख्या करारांमुळे भारतीय नौदलाला अमेरिकेच्या तळांचा वापर करणे सोपे होते, ज्यामुळे हिंदी महासागरात भारताच्या लष्करी क्षमता वाढतात.
- **भारत-जपान:** जपानसोबत **धोरणात्मक भागीदारी** आणि विशेषतः सागरी डोमेन अवेअरनेस (Maritime Domain Awareness - MDA) क्षेत्रात सहकार्य.
- **भारत-फ्रान्स आणि भारत-ऑस्ट्रेलिया:** या युरोपीय आणि पॅसिफिक शक्तींसोबत सुरक्षा आणि सागरी सहकार्य वाढवणे.

३. क्षमता विकास आणि प्रादेशिक सहयोग :

सुरक्षितता आणि स्थैर्य सुनिश्चित करण्यासाठी भारत आपल्या भागीदारांची क्षमता वाढवण्यावर भर देतो.

- **माहिती केंद्र:** भारताने गुरुग्राम येथे **इंडो-पॅसिफिक क्षेत्र माहिती संलयन केंद्र** स्थापन केले आहे. हे केंद्र सहभागी राष्ट्रांसोबत **सागरी धोक्यांची माहिती** आणि **वास्तविक-वेळ डेटा** सामायिक करते. हे सागरी सुरक्षा धोक्यांचे पूर्वसूचना केंद्र आहे.
- **संरक्षण निर्यात:** भारत व्हिएतनाम, फिलिपिन्स आणि मॉरिशस यांसारख्या मित्र राष्ट्रांना **ब्राह्मोस क्षेपणास्त्रे** आणि तटीय पाळत ठेवणे प्रणाली (Coastal Surveillance Systems) विकून त्यांची सागरी क्षमता वाढवत आहे.
- **हिंदी महासागर रिम असोसिएशन आणि I O N S:** भारत इंडियन ओशन नेव्हल सिम्पोजियम सारख्या व्यासपीठांवर सक्रिय राहून हिंदी महासागरातील सर्व किनारी राष्ट्रांमध्ये विश्वास आणि सहकार्य वाढवतो.

इंडो-पॅसिफिक क्षेत्रात सागरी सुरक्षितता आणि स्थैर्य राखण्याच्या भारताच्या धोरणात्मक भूमिकेचे मूल्यमापन करताना, त्याची यशस्वी बाजू आणि आव्हाने विचारात घेणे महत्त्वाचे ठरते. यशस्वी बाजूंमध्ये सर्वात महत्त्वाचे आहे भारताचे मध्यवर्ती भौगोलिक स्थान, ज्यामुळे हिंदी महासागरात भारताचे नियंत्रण नैसर्गिकरित्या मजबूत आहे. दुसरे म्हणजे, भारत हे लोकशाही राष्ट्र असल्याने आणि कोणत्याही प्रादेशिक वादात थेट सामील नसल्यामुळे, मालदीव किंवा श्रीलंका यांसारख्या लहान राष्ट्रांमध्ये भारताची विश्वासार्हता अधिक आहे. या भूमिकेमुळेच भारत हिंदी महासागरात 'नेट सिक्युरिटी प्रोव्हायडर' म्हणून काम करतो; याचा अर्थ हिंदी महासागरातील आपत्कालीन परिस्थितीत भारताचा प्रतिसाद नेहमीच जलद आणि प्रभावी असतो. तथापि, या मार्गात अनेक आव्हाने आहेत. सर्वात मोठे आव्हान म्हणजे चीनचा वाढता दबाव होय; चीनची प्रचंड आर्थिक शक्ती आणि 'कर्ज धोरण भारताच्या शेजारील राष्ट्रांवर प्रभाव टाकत आहे. दुसरे आव्हान संसाधनांच्या मर्यादेचे आहे; भारताच्या नौदलाची क्षमता आणि आधुनिकीकरणाची गती चीनच्या वेगाने जुळवणे हे एक मोठे आव्हान आहे. एकंदरीत पाहिल्यास, या आव्हानांना तोंड देत असतानाही इंडो-पॅसिफिकमध्ये स्थैर्याचा एक महत्त्वपूर्ण आधारस्तंभ म्हणून भारताची भूमिका अत्यंत महत्त्वाची आहे आणि भारत आपल्या 'सागर' (SAGAR) दृष्टिकोनाच्या आणि बहुपक्षीय सहकार्याच्या (उदा. QUAD) माध्यमातून या प्रदेशात एक संतुलित आणि नियम-आधारित प्रादेशिक व्यवस्था सुनिश्चित करण्याचा प्रयत्न करत आहे.

ब)इंडो-पॅसिफिकमध्ये भारतासमोरची प्रमुख आव्हाने आणि भारताचा प्रतिसाद

इंडो-पॅसिफिक क्षेत्रात स्थैर्य राखण्यासाठी भारताला अनेक भू-राजकीय आव्हानांचा सामना करावा लागत आहे, ज्यावर भारत धोरणात्मक प्रतिसाद देत आहे.

- **चायनीज आव्हान आणि भारताचा प्रतिसाद:** इंडो-पॅसिफिकमधील सर्वात मोठे आव्हान म्हणजे चीनचे वाढते विस्तारवादी धोरण. यात चीनचे हिंदी महासागरात बंदरांचे जाळे निर्माण करणारे 'स्ट्रिंग ऑफ पर्ल्स' धोरण, या भागातील वाढती लष्करी उपस्थिती आणि दक्षिण चीन समुद्रातील आक्रमक भूमिका यांचा समावेश आहे. या आव्हानाला सामोरे जाण्यासाठी भारत बहुपक्षीय आणि द्विपक्षीय स्तरावर सक्रिय झाला आहे. भारत क्वाड आणि मालाबार नौदल अभ्यास यांसारख्या बहुराष्ट्रीय गटांना अधिक मजबूत करत आहे. याशिवाय, अमेरिका आणि जपान यांसारख्या प्रमुख भागीदारांसोबत द्विपक्षीय सुरक्षा करार आणि लॉजिस्टिक्स करार मजबूत केले जात आहेत, ज्यामुळे भारताची हिंदी महासागरात पाळत ठेवण्याची आणि जलद प्रतिसाद देण्याची क्षमता वाढते.
- **धोरणात्मक स्वायत्तता आणि संतुलन:** एका बाजूला चीनचा दबाव असताना, दुसऱ्या बाजूला जागतिक महासत्तांमधील ध्रुवीकरण टाळणे हे भारताचे महत्त्वाचे उद्दिष्ट आहे. त्यामुळे भारत धोरणात्मक स्वायत्ततेचे पालन करतो. भारत एका बाजूला अमेरिका आणि तिच्या मित्र राष्ट्रांसोबत संरक्षण आणि तंत्रज्ञान क्षेत्रातील संबंध घट्ट करत आहे, तर दुसरीकडे रशियासारख्या पारंपारिक भागीदारांशी ऊर्जा आणि संरक्षण पुरवठ्यासाठी असलेले संबंध कायम ठेवतो. या संतुलनामुळे भारत कोणत्याही एका गटावर पूर्णपणे अवलंबून न राहता स्वतःच्या राष्ट्रीय हितानुसार निर्णय घेऊ शकतो. महत्त्वाचे म्हणजे, सीमा तणाव आणि सागरी आव्हान असूनही, भारत आणि चीन जागतिक स्तरावर (उदा. ब्रिक्स आणि शांघाय कोऑपरेशन ऑर्गनायझेशन - SCO मध्ये) काही मुद्द्यांवर सहकार्य करत आहेत.

क)बहुपक्षीय सहयोग :

इंडो--पॅसिफिक क्षेत्रात स्थैर्य आणि नियमांवर आधारित व्यवस्था प्रस्थापित करण्यासाठी भारत विविध बहुपक्षीय गटांमध्ये सक्रियपणे सहभागी होऊन आपले धोरण बळकट करत आहे.

- **क्वाड - धोरणात्मक संतुलन:** क्वाड (भारत, अमेरिका, जपान, ऑस्ट्रेलिया) या चतुर्भुज सुरक्षा संवादामध्ये भारताचा सहभाग अत्यंत धोरणात्मक आहे. भारत या गटाला इंडो-पॅसिफिकमधील लोकशाही आणि समृद्धीचे केंद्र मानतो. क्वाडचा मुख्य उद्देश चीनच्या वाढत्या लष्करी शक्तीला संतुलित करणे आणि कोणत्याही एका देशाचे प्रादेशिक वर्चस्व होऊ न देणे हा आहे. मालाबार नौदल अभ्यास आणि धोरणात्मक सहकार्याच्या माध्यमातून भारत आपल्या सागरी सुरक्षा क्षमता वाढवतो आणि खुल्या, मुक्त सागरी मार्गांना पाठिंबा देतो. क्वाडमुळे भारताला प्रशांत महासागराच्या क्षेत्रात आपले हितसंबंध जपण्यासाठी व्यासपीठ मिळते.
- **आसियान -** केंद्रीकरण आणि सर्वसमावेशकता: आग्नेय आशियाई राष्ट्रांची संघटना हे भारताच्या 'ॲक्ट ईस्ट पॉलिसी' आणि इंडो-पॅसिफिक धोरणाचा केंद्राचा दगड आहे. आसियान हे या क्षेत्रातील अनेक लहान आणि मध्यम शक्तींचे प्रतिनिधित्व करते. आसियानला केंद्रस्थानी ठेवून, भारत हे सुनिश्चित करतो की या क्षेत्रातील भू-राजकीय निर्णय कोणत्याही एका महाशक्तीने नव्हे, तर सर्वसमावेशक संवादातून घेतले जावेत.

आसियानच्या माध्यमातून भारत प्रादेशिक सर्वसमावेशकता (Regional Inclusiveness) जपतो, ज्यामुळे चीनचा एकतर्फी प्रभाव कमी होतो आणि शांततापूर्ण विकासाला चालना मिळते.

- **आयओआरए आणि आयओएनएस -** हिंदी महासागरातील सहकार्य: हिंदी महासागर क्षेत्रातील सहकार्यासाठी भारत आयओआरए आणि आयओएनएस या संस्थांवर लक्ष केंद्रित करतो. IORA हे आर्थिक आणि सामाजिक सहकार्यासाठी एक मंच आहे, तर IONS हे हिंदी महासागराच्या किनाऱ्यावरील नौदल प्रमुखांना एकत्र आणून सागरी सुरक्षा संवाद वाढवते. या गटांमुळे भारत हिंदी महासागरात 'नेट सिक्युरिटी प्रोव्हायडर' म्हणून आपली भूमिका मजबूत करतो, ज्यामुळे समुद्री चाचेगिरी, तस्करी आणि नैसर्गिक आपत्त्यांविरुद्ध एकत्रित प्रतिसाद देणे शक्य होते.

थोडक्यात भारताचा बहुपक्षीय सहभाग हा द्वि-मार्गी आहे: एका बाजूला क्वाडच्या माध्यमातून तो धोरणात्मक संतुलन साधतो, तर दुसऱ्या बाजूला आसियान, IORA आणि IONS च्या माध्यमातून प्रादेशिक सहकार्य, विश्वास आणि सर्वसमावेशकता वाढवतो.

निष्कर्ष :

इंडो-पॅसिफिक भू-राजकीय परिदृश्याचे विश्लेषण केल्यास, हे स्पष्ट होते की भारत या क्षेत्रात एक मध्यवर्ती आणि निर्णायक शक्ती म्हणून उदयास आला आहे. चीनच्या वाढत्या प्रभावाला संतुलित करण्यासाठी, आंतरराष्ट्रीय कायद्यानुसार सुरक्षित सागरी मार्ग सुनिश्चित करण्यासाठी आणि जागतिक व्यापार अबाधित ठेवण्यासाठी भारताची सक्रिय भूमिका अपरिहार्य आहे. भारताने स्वीकारलेला समावेशक आणि नियम-आधारित दृष्टिकोन प्रादेशिक स्थैर्यासाठी अत्यंत महत्त्वपूर्ण ठरतो, कारण तो या क्षेत्रातील सर्व लहान-मोठ्या राष्ट्रांच्या हितांचे प्रतिनिधित्व करतो. भारताचे 'SAGAR' (सर्वांसाठी सुरक्षा आणि विकास) हे उद्दिष्ट केवळ सुरक्षाच नाही, तर शाश्वत विकास आणि सहकार्यावर लक्ष केंद्रित करते, ज्यामुळे ते या क्षेत्राच्या दीर्घकालीन शांतता आणि समृद्धीसाठी एक भक्कम आधारस्तंभ म्हणून काम करेल.

संदर्भ सूची :

१. तोडकर, डी. बी. (२०१९). *भारतीय राष्ट्रीय संघटना आणि राष्ट्रीय सुरक्षितता.* प्रशांत पब्लिकेशन: जळगाव.

२. दत्त, वी. पी. (२००३). *बदलती दुनिया में भारत की विदेश निती.* हिन्दी माध्यम कार्यालय निदेशालय दिल्ली विश्व विधालय, दिल्ली.

३. देवळाणकर, शैलेंद्र. (२०१५). *भारत आणि जग (भारताचे परराष्ट्र धोरण आणि सुरक्षा संबंध).* सकाळ प्रकाशन, पुणे.

४. खरे, विजय. (२०१०). *जागतिक राजकारणात भारत.* के सागर पब्लिकेशन्स: पुणे.

५. ऑब्झर्व्हर रिसर्च फाउंडेशन (ORF), गेटवे हाऊस, कार्नेगी एंडोमेंट फॉर इंटरनॅशनल पीस यांचे संशोधन पत्रके.

६. 'जर्नल ऑफ स्ट्रॅटेजिक स्टडीज', 'इंटरनॅशनल अफेअर्स'